

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Михаил Босилков Мелтев,
Нов български университет

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академична длъжност ДОЦЕНТ, в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика – художествени жанрове в телевизията), обявен от Факултет по журналистика и масови комуникации на СУ „Св. Климент Охридски“ (обн. в ДВ бр. 64/16.08.2016 г.) с единствен кандидат д-р Жана Тодорова Попова

Главен асистент д-р Жана Тодорова Попова участва в конкурса за академична длъжност доцент в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, обявен от ФЖМК на СУ „Св. Климент Охридски“ с научни публикации и документи, доказващи нейната преподавателска, професионална, експертна и научна дейност в съответствие с изискванията на чл.24 от ЗРАСРБ и чл. 105 от Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, а именно: има образователна и научна степен „доктор“, повече от две години е била преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, като освен това е упражнявала и творческа, експертна и професионална дейност в областта на журналистиката и електронните медии.

За участие в конкурса тя представя книгата „Жанрове и форми на забавлението в телевизията“, 16 публикации след защитата на докторска дисертация и 3 преди това. Кръгът от проблеми, които д-р Попова изследва и анализира са в сферата на електронните медии и журналистиката в динамиката на променящите се културни, обществени и икономически условия.

Хабилитационният труд - монография „Жанрове и форми на забавлението в телевизията“ съдържа 254 страници. Авторът си поставя нелеката задача „да отговори на въпроса дали през изминалите 25 години телевизиите у нас отговориха на заявеното и чрез ЗРТ, и в публични дискусии и научни изследвания очакване за разнообразие на жанровете“. Така формулираният проблем може да се приеме за значим и актуален в систематизиращ аспект и, което е по-важно, да послужи в практиката на телевизионното програмиране, регулация и нормативен контрол.

В първата част на изследването авторът разглежда теоретичните аспекти на проблема, анализира литературата по темата и в опита да определи понятието приема, че жанрът това е негласно споразумение между медия и аудитория. В условията на динамични промени, които пазарът диктува от една страна и от друга - рестрикциите, които законът налага на електронните медии, това е вероятно единствено възможното определение. Противоположен подход, който би приел жанра в статика и вкаменелост, ми се струва схоластичен и безполезен в практически и теоретично-приложен смисъл защото медиите се развиват, променят непрестанно заедно с живота, заедно с предпочитанията на аудиториите в дигиталната ера, с революцията на информационните технологии и социалната среда, заедно с поколенията и комуникацията в епохата на интернет. Струва ми се спорно твърдението, че днес „върху продуцента пада очакването за по-голямо жанровото разнообразие в медиите“. Лично аз не мога да приема „продуцента като посредник между медия, автор и зрител“ (с.8); според мен медията е посредник между автора и продуцента от една страна и зрителя от друга и налага своите програмни нужди и изисквания като носи нормативната отговорност за това.

Втората част анализира и систематизира забавните жанрове в социално-психологически и комуникационен план. Тук се следва логиката на цялостното изложение и в защита на основната теза. Това е

направено сравнително добре и достатъчно убедително. Затова ще посоча само нещата, по които имам забележки, без това да накърнява цялостното впечатление за добросъвестна работа на изследователя. Частта започва с преглед на класическия телевизионен театър. За разлика от автора, аз не бих се колебал да заявя очевидната му смърт. Този жанр или формат отпадна от седмичния график с реформата през 1991/92 и спорадичните опити за съживяването му са по скоро агония, която д-р Попова сякаш се свени да заяви и крие зад евфемизми като „носталгия по телевизионния театър“, промяна в жанра и пр. Повторението на стари постановки не е съживяване на жанра, а гъделичкане на спомени по безвъзвратното минало. Снимането на 29 постановки за 23 години (1992 – 2015) е най-категоричното доказателство – телевизионното производство е обвързано с програмирането на седмична база: за да говорим за актуален жанр, вид или формат трябва производство, което осигурява поне един сезон, т.е. 36 заглавия годишно. Оставам с впечатление, че често в научната литература термините „формат“ и „жанр“ се подменят. Това сякаш не се отнася конкретно до този текст, но наднича зад цитираните източници и анализите на литературата по темата. Според моето „продуцентско“ виждане първото е програмен термин, обозначаващ вида, дължината, аудиторната насоченост, програмен слот и повтаряемост; второто е стилистичен термин, определящ съдържанието. Без да отричам свободата на творческа интерпретация искам да направя едно предложение: струва ми се, че е дошло време да се уеднаквят понятията в областта на телевизията, аудиовизията и комуникациите: съществуват доста различия и дори противоречия в понятийния апарат на български език в тези области, с които непрестанно се сблъскваме: част са остарели и излезли от употреба, други носят още клеймото на идеологическите предразсъдъци от пост съветската епоха, трети са заимствани от литературата и другите изкуства, четвърти са привнесени

от търговски, производствени, маркетингови и рекламни практики и юридически жаргон и т.н. В този смисъл призовавам Факултета да поеме инициативата за организиране на конференция по темата и евентуално уеднаквяване на понятията. Това ще помогне както на студенти, така и на изследователи и практики и особено на юристите, които все по-често се налага да се наместват в отношенията между граждани, продуценти, телевизии и интернет доставчици.

Направените забележки са пренебрежими и резултат на собственото ми виждане и в никакъв случай не водят до омаловажаване достойнствата на текста или неговото отричане. Като цяло изследването е задълбочено, добросъвестно и балансирано. То има принос в научната литература в областта на телевизията и комуникациите.

От представените документи е видно, че Жана Попова е доктор по н.с. „Журналистика“ от 2010 г. и заема длъжностите, асистент, старши асистент и главен асистент повече от 6 години, с което изпълнява изискванията на чл.105, т.1 и 2. на „Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Кандидатът има богата деветгодишна академична дейност в бакалавърските и магистърски програми на ФЖМК, разработила е четири курса, води летни стажове на студентите, научен ръководител е на над 50 студентски дипломни работи. Има сериозни участия в научни конференции, внушителен брой публикации, участва в 8 научно изследователски проекта. Това изпълнява в достатъчна степен изискванията за заемане на длъжността според чл. 111 на Правилника.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представената от кандидата монография "Жанрове и форми на забавлението в телевизията" съдържа достатъчно приноси за хабилитационен труд. Тя, както и останалата академична и творческа

дейност отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в СУ „Св.Климент Охридски“.

Предвид гореизложеното предлагам колегите от Научното жури, да изберем гл. ас. д-р Жана Тодорова Попова на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки.

София

18.12.2016

Проф. д-р М. Мелтев, НБУ